

VISIE

EXTRA EDITIE VOOR LEDEN VAN HET ACV

1 januari 2023
Wat verandert er?

Burn-outs
Dubbel zo vaak bij
arbeiders als bij
bedienden

Made in Belgium
Kerstbuches van
La Lorraine

Antwerpen
Cyberaanval
heeft ook gevolgen
voor stadspersoneel

Kijk eens hoe stoer ik ben

– Foto Belga

We hadden het kunnen weten, dat het na een nieuwe peiling politiek weer zou gaan stormen. Het politieke landschap is zo versplinterd dat de kleinste potentiële stemmenverschuiving leidt tot paniek in partijhoofdkwartieren. Peilingen sturen de politiek en zorgen voor dagenlang mediaplezier. Dat komt omdat partijpolitiek paniekvoetbal is geworden. Onder druk van de voetbalverslaggeving die de Wetstraatmedia zijn geworden. Messi – Mahdi, gaan ze door of niet?

We hadden het ook kunnen weten, dat partijvoorzitters die het even niet meer weten naar beneden zouden schoppen. Dat paniek de overhand haalt. Om zo de aandacht af te leiden van de slechte cijfers én om zo tegelijk te tonen hoe stoer ze wel zijn. Om zo beter te scoren in een volgende peiling. 'Kijk eens wat ik durf'. Naar mensen schoppen die het moeilijk hebben, dat is politiek heel interessant omdat het quasi risicoloos is. Die mensen hebben geen machtige stem in de media, geen rechtstreekse lijn met televisie-economen op Twitter, geen vrienden

in het parlement. De enigen op wie ze kunnen rekenen zijn vakbonden en armoedeorganisaties. Maar die liggen politiek niet in de goede lade, want ze stellen lastige vragen, doorkruisen politieke spelletjes, komen op straat.

Maar alsnog kwam het als een verrassing, de aankondiging van CD&V-voorzitter Sammy Mahdi in De zevende dag. Plots wil hij werkloosheidsuitkeringen in de tijd beperken. Terwijl hij in zijn vorig jaar verschenen boek nog schreef 'Ik geloof niet in een beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkering'. Terwijl uit wereldwijd wetenschappelijk onderzoek blijkt dat uitkerings sancties niet werken om zieken of werkzoekenden aan het werk te dwingen. Ze drijven mensen gewoon richting armoede. Terwijl in een ernstige analyse van cijfers de sleutels voor echte oplossingen liggen. Uit die cijfers blijkt dat langdurig werkzoekenden voornamelijk mensen zijn met een medisch probleem, of dat ze op oudere leeftijd werkloos zijn geworden. Die problemen los je niet op met ze op droog zaad te zetten. Dat doe je door die problemen op te lossen en als dat niet lukt door te zorgen voor aangepast werk voor die mensen.

Maar dat is natuurlijk niet zo stoer, niet zo makkelijk te ballen in een straffe uitspraak in een televisiestudio. Dat vraagt inspanningen van de politiek zelf. Dat betekent dat de politiek de goede vrienden van het bedrijfsleven onder druk moet zetten om praktijken op de werkvloer aan te passen. Nee, dan is naar beneden schoppen interessanter en makkelijker.

Of het Sammy Mahdi iets zal opleveren, dat zal duidelijk worden in de beste peiling die we hebben: de verkiezingen. De analisten in de studio stellen in de voorbeschouwing wel al vast dat het politiek heel druk wordt in het stoere kamp. En wat dan? Nieuwe zondeboeken zoeken? Zijn dan zieken aan de beurt? Na migranten, na de SWT'ers, na syndicalisten, na de Walen, na de armen? ■

Marc Leemans,
Voorzitter ACV

ONDERZOEK

Sociaal overleg leidt tot innovatievere werkvloer

Een nieuwe studie toont aan dat werknemers in landen met een sterker sociaal overleg zoals België, Oostenrijk en Duitsland, een 'wederzijds voordelige coalitie met werkgevers' uitbouwen. Innovatie en een hogere productiviteit zijn daar het gevolg van. Landen zoals het Verenigd Koninkrijk, waar het sociaal overleg zwakker staat, lopen dan weer achterop.

Voor zijn onderzoek vergeleek Toon Van Overbeke van de Universiteit van Maastricht de robotisering in ondernemingen in 25 landen. Robotisering heeft vaak de naam banen te schrappen, maar net in de landen met een sterker overleg is van die schadelijke gevolgen geen sprake. Integendeel, 'het gaat hand in hand met een eerlijkere loonverdeling en gelijkere werkuren.' ■

OPEN BRIEF

Energiepremie laat 75 000 ouderen in de kou

Meer dan dertig ondertekenaars – waaronder de vakbonden, ziekenfondsen en diverse seniorenorganisaties zoals Okra – klagen in een open brief aan dat de federale energiepremie ouderen in Vlaamse woonzorgcentra over het hoofd ziet. Die premie van 196 euro per maand wordt automatisch

van de energiefactuur afgetrokken. Maar de ongeveer 75 000 bewoners van woonzorgcentra krijgen de premie niet. 'Om louter technische redenen', aldus de open brief. Nochtans worden de energiekosten wel verrekend in hun dagprijs. 'Het kan niet dat deze groep gediscrimineerd wordt', klinkt het. ■

NIEUWE APP

Het ACV in je broekzak

Een nieuwe app van het ACV zorgt er vanaf nu voor dat je meteen op de hoogte bent van het laatste sector-nieuws en van alle vakbondsvoordeelen. Ook je nettoloon of opzegtermijn berekenen kan via de app. Voor meer vragen kun je nog steeds terecht bij je

vertrouwde loket. In de loop van 2023 komen ook specifieke functies voor werkzoekenden online.

~ Scan de QR-code en download de app in de App Store of Play Store op je smartphone of tablet.

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - Lezersbrieven lezers@visieredactie.be - Abonnementen jennifer.lavers@acv-csc.be - 02 244 32 81 - Verantwoordelijke uitgever Mathieu Verjans - Redactie Simon Bellens, Nils De Neubourg, Lies Van der Auwera, Dominic Zehnder, Sim Geerts, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen - Hoofdredactie An-Sofie Bessemans en Wim Troch - Vormgeving Gevaert Graphics - Druk Goldset Printing Partners - Visie verschijnt tweewekelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC METEA, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten

Arbeiders kampen ruim dubbel zo vaak met burn-outs als bedienden

Nooit eerder zaten zoveel mensen langdurig ziek thuis. 485 435 werknemers en zelfstandigen in 2021, blijkt uit nieuwe cijfers van het Riziv, dat de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen bijhoudt. In 2009 waren dat er nog 264 668. De cijfers vervrouwelijken ook steeds meer: 59 procent van wie langdurig ziek is, is vrouw. Maar de koplopers in deze cijfers blijven arbeiders, die drie keer zo vaak langdurig ziek zijn.

→ Tekst Lies Van der Auwera

Verrassend lijkt dat heel wat arbeiders onderuitgaan aan psychosociale klachten. In 2021 zijn er voor elke 1 000 arbeiders 75 die langdurig ziek zijn door psychische aandoeningen, en 78 door spier- en skeletaandoeningen. Voor bedienden gaat het in 2021 om respectievelijk 'slechts' 32 en 19 per duizend.

Maarten Hermans, ACV-expert welzijn op het werk, kijkt er niet van op: 'We associëren mentale belasting en burn-out eerder met hoofdarbeid en kantoorwerk. De cijfers tonen echter aan dat dat niet klopt. Arbeiders kennen het fenomeen

Hoge werkdruk, weinig autonomie, repetitief werk en nachtwerk maken ziek.

→ MAARTEN HERMANS

van mentale uitputting al heel lang. Vroeger, in industriële zones, gingen de poedertjes tegen de zenuwen ook al vlot over de toonbank. Maar de laatste tien jaar neemt het fenomeen mentale uitputting en burn-out ook sterk toe bij andere groepen. Cru gezegd: dat door ziekmakend werk in toenemende mate ook bedienden door psychische problemen uitvallen, helpt voor de aandacht in de media.'

Chronische stress

Sandra (56) ziet zichzelf als een schoolvoorbeeld van die cijfers, zo vertelt ze: 'Ik heb altijd gewerkt als inpakster in een fabriek. Vlak voor mijn vijftigste verjaardag ben ik uitgevallen. Mijn lichaam was toen al een paar jaar aan het sputteren en ik sliep al lange tijd slecht. Een vroege shift werd steeds moeilijker voor mij. Door de invoering van de automatisering is het werk ook enorm veranderd. Die invoering van robots en computers aan

de machines bezorgde me nog meer stress. Regelmatig draaiden de machines vierkant, terwijl de band bleef lopen. Ik had ook last van het carpaletunnelsyndroom (geknelde handzenuw, red.). Na een operatie kreeg ik het verdict 'zenuw schade'. Achteraf gezien was dat fysieke letsel gewoon de druppel die mijn emmer deed overlopen. Ik heb mijn lichaam tot ver over de grens geduwd. En herstellen lukt me niet meer. Ik ben nu al zes jaar thuis met chronische stress. Ik ben lang niet de enige die uitvalt. Fysieke klachten zoals pijn aan rug en schouders zijn schering en inslag. Maar ook mentaal gaan heel wat collega's eronderdoor.'

Ook Jessy (38), die werkt als machine operator bij Henco, zat er mentaal volledig door: 'Ik heb acht jaar lang nachtshifts gedaan. Dat verstoorde de slaap enorm, maar toen was ik me daar niet van bewust. Ik sliep al tijden niet meer en kreeg 's avonds paniekaanvallen. In maart dit jaar ben ik gecrasht. Mijn

lichaam heeft het letterlijk begeven. Ik had voortdurend gele plekken voor mijn ogen, en ik sliep niet meer. De diagnose die ik kreeg was een zware depressie. Ik heb toen zes maanden thuis gezeten. Vandaag werk ik weer. Geen nachtshifts meer, enkel nog overdag. De plekken voor mijn ogen zijn nog niet verdwenen. Ik heb mijn lichaam te ver gepusht en betaal daar nu de rekening voor.'

Ziekmakende arbeid reguleren

'De verhalen van Jessy en Sandra illustreren hoe werk ziek kan maken. Hoge werkdruk, weinig autonomie of nachtwerk kunnen een werknemer onderuit doen gaan ... Letterlijk ziekmakende arbeid, die we als samenleving toch blijven gedogen', aldus Maarten Hermans van het ACV. 'Of het nu gaat om arbeiders of bedienden, we blijven toestaan dat werkgevers roofoverval plegen op werknemers: hoge werkdruk, weinig autonomie, repetitieve arbeid, onnatuurlijke ritmes zoals nachtwerk. We weten dat dit ziek maakt, toch aanvaarden we dat mensen op zulke plekken werken.'

Cijfers over langdurig zieken leggen pijnpunten van de manier waarop we arbeid organiseren bloot. 'Het eerste wat de samenleving moet doen, is erkennen dat het probleem daar ligt en niet bij de werknemer zelf. Zolang winst in geld en productietijd boven menselijk welzijn op het werk staat, zullen mensen hier ziek van worden. Dat moet eruit. Net zoals we ook vanzelfsprekend vinden dat we de blootstelling aan toxische gassen en stoffen reguleren, moeten we dat ook strikt doen voor andere dimensies van ziekmakende arbeid', besluit Hermans. ■

→ Meer getuigenissen op www.visie.net

Studenten kunnen vanaf 2023 extra uren draaien als jobstudent. Dat werd als cadeau gepresenteerd bij de federale begrotingsgesprekken. Maar wie te veel werkt, is niet langer ten laste van de ouders. Dat risico wordt aanzienlijk groter met die extra uren. Ouders krijgen dan de dure rekening gepresenteerd op hun belastingbrief.

→ Tekst Nils De Neubourg

Jobstudent kost ouders vanaf 2023 mogelijk tot meer dan 2 000 euro extra belastingen

Zolang zoon- of dochterlief netjes onder het maximaal aantal uren voor studentenarbeid blijft, kom je niet voor verrassingen te staan. Dat zou je denken, maar niets is minder waar. Vooral vanaf 2023 dreigen heel wat gezinnen een financiële kater over te houden aan het studentenwerk van de kinderen. Door het optrekken van het aantal uren die een jobstudent met een verlaagde sociale bijdrage mag werken, dreigen namelijk heel wat studenten volgend jaar onverwacht niet meer ten laste te zijn, terwijl ze wel aan de voorwaarden voor studentenarbeid voldoen. Prijskaartje voor de ouders? Tot ruim 2 000 euro.

Volgend jaar mogen studenten tot 600 uur werken onder de voorwaarden van studentenarbeid. De regering trok in oktober dat maximum op vanaf het huidige 475 uur. Wat voorlopig niet verandert, zijn de voorwaarden om een kind ten laste te hebben op de belastingbrief. Die ingewikkelde berekening houdt onder meer rekening met het inkomen uit studentenwerk. 'In de huidige situatie kan een student tot ongeveer 7 270 euro op een jaar verdienen om ten laste te blijven van samenwonende of gehuwde ouders', verduidelijkt Nelis Jaspers van Jong ACV. 'Maar met dat nieuwe maximum van 600 uur kom je met een gemiddeld studentenloon al relatief makkelijk aan die inkomensgrens. Of ga je erover, met alle gevolgen van dien.'

Die gevolgen zijn niet min, blijkt uit simulaties van Jong ACV. Jaspers: 'Als op de belastingbrief van gehuwde ouders met bijvoorbeeld drie kinderen een van die kinderen niet langer ten laste is, betalen de ouders plots 2 130 euro meer belastingen. Ouders die onverwacht een van de twee kinderen niet langer ten laste hebben, krijgen een factuur van 1 343 euro voorgeschoteld.'

Hervorming nodig

'Als de regering niets onderneemt, vrezen we dat de belastingbrief voor het jaar 2023 een financieel bloedbad wordt', zegt Jaspers. Wat kan dan een oplossing bieden? 'We vragen al langer om studenten als volwaardige werknemers te beschouwen, met sociale rechten en bijdragen. Zo'n hervorming kan ook deze valkuil wegwerken. Op kortere termijn kunnen de grensbedragen voor het ten laste zijn omhoog.'

Voor alleenstaande ouders ligt de berekening net wat anders. Hun kinderen mogen tot een hogere inkomensgrens bijverdienen om nog ten laste te blijven. 'Zij zullen dus minder snel op hetzelfde probleem botsen, al is het risico ook daar niet onbestaande. Dat is vooral zo wanneer een kind ook nog onderhoudsgeld ontvangt.' ■

→ www.chatmetisa.be

'Al onze medewerkers zijn momenteel in gesprek'

Wie een klantenlijn probeert te bereiken, zal dit wachzinnetje bekend in de oren klinken. Wat is er aan de hand dat steeds meer klantendiensten onbereikbaar lijken?

→ Tekst **An-Sofie Bessemans** → Illustratie **Rutger Van Parys**

Sven Reggers van In2com werkt al 23 jaar voor een contactcenter en is daarmee een hoge uitzondering in het wereldje. 'Weinig mensen zijn bereid om dit werk lang te doen. En dat heeft gevolgen voor wat we kunnen bieden.'

Contactcenters als die waar Sven werkt beantwoorden als onderaannemer vragen via mail, chat, en per telefoon. 7,6 uur aan de lijn wordt onderbroken door tweemaal tien minuten pauze en een halfuur schaft die voor je worden ingepland. 'Je hebt ook recht op tien onvoorziene minuten'. Dat is nodig, bijvoorbeeld om te bekomen van een naar telefoontje. Het thuiswerk, hoevel het welkom is, heeft de voorziene kantooruimte doen krimpen en maakt dat werknemers zich alleen voelen', zegt Robert Veekman van ACV PULS, die de sector opvolgt: 'Veel stress komt van de werkdruk. De marges zijn heel klein, en er is een chronische onderbe-

zetting, vooral starters en uitzendkrachten nemen telefoontjes aan voor een brutoloon van 1 800 euro. Ze krijgen een afhandeltijd opgelegd van maximaal een paar minuten. Binnen dat krappe bestek moet je een probleem kunnen detecteren, een oplossing aanbieden en het dossier in orde brengen. Er wordt steeds meer gevraagd. Bovendien word je opgenomen en worden je handelingen op het scherm gevolgd.'

'Controle is een basisprincipe van goed management', zegt Jan Rosier, hoogle- raar managementwetenschappen aan University College Dublin. 'Natuurlijk wil je als je taken verdeelt, dat ze goed gebeuren. Maar de controlecultuur is in deze situatie totaal ontspoord. Het streven naar doeltreffendheid moet mensen wel in hun waarde laten. Leiderschap is ook intellectueel stimuleren en motiveren. Natuurlijk speelt loon een rol, vakantie en de schouderklopjes, maar ook dat je anderen kunt helpen. Onder een virtueel oog vooral een tijdlimiet proberen te halen, neemt de ziel weg die je in het werk kunt leggen.'

Svens werkgever is nochtans een van de betere in de sector. 'Hier is al twintig

jaar een vakbondswerking. Ook wij worden gemonitord, maar enkel vanuit het perspectief van bijsturen en trainen. Als je foutjes maakt of eens je geduld verliest, hoef je niet meteen te vrezzen voor je baan. Maar ja, ook bij ons worden collega's aangesproken als ze vijf minuten niet ontvankelijk zijn voor een oproep.'

De baan is niet te onderschatten volgens Sven, die na twee jaar telefonie vandaag op de personeelsdienst werkt. Een aanzienlijk deel van zijn collega's hebben te lijden onder de mentale last. Ze worden de ellende aan de andere kant van de lijn niet meer aan. De problemen van de bellers zijn henzelf ook niet vreemd. 'Ook op onze werkvloer zijn er collega's met loonbeslag. Als je een te laag loon hebt om reserves aan te leggen, kan de minste stijging van facturen problemen veroorzaken. Daarom dringen wij ook aan op onmiddellijke loonaanpassing zodra de spilindex wordt overschreden.' Bovendien worden hoge eisen gesteld aan de beschikbaarheid: 'Volgens de cao kan iedereen verplicht worden tot nachtwerk, weekendwerk, feestdagen. Maar onze klanttarieven ontraden dat heel bewust.' Ook Rosier heeft geen

enkele sympathie voor de flexibiliteit die bijvoorbeeld grote webshops vragen van wie voor hen de klantentelefoontjes aanneemt: 'De gezinnen dragen de gevolgen van het overal en altijd inzetbaar zijn. Het avondmaal wordt bijzaak.'

De drie heren onderschrijven hoe wankel deze sector is. Sven heeft weet van concurrerende bedrijven waar mensen na vijf jaar (!) werken als uitzendkracht bedankt worden voor bewezen diensten: 'In gemeentes waar de jeugdwerkloosheid hoog is, worden kortgeschoolde jongeren gerekruteerd die zich totaal niet bewust zijn van hun rechten. Ze krijgen niet de voordelen waar ze recht op hebben en zijn de speelbal van een oneerlijke werkgever die de markt kapotmaakt.'

'Vroeger stond de kwaliteit van de dienstverlening voorop.' Maar dat is al te vaak verleden tijd geworden. 'De opleidingstijd van de medewerkers is fel verkort', zegt Sven. En we zien ook veel uitval tijdens de opleiding. Werkzoekenden worden erin gedwongen en haken vervolgens af. Vaak hebben ze geen netwerk om de zorg voor kinderen te kunnen garanderen, of hebben ze een arbeidshandicap of chronische schulden. Die mensen moeten al snel de handdoek in de ring gooien. Op hen zit een werkge-

Sommige opdrachtgevers handelen zonder scrupules. Vooral nutsbedrijven hebben geprofiteerd.

→ SVEN REGGERS

ver die multi-inzetbare en flexibele krachten wil ook niet te wachten. Ik hoor de werkgeversorganisaties graag zeggen dat de werkzaamheidsgraad omhoog moet. 'Ja, maar niet bij mij', redeneren de individuele werkgevers dan.'

Alles begint bij de opdrachtgevers. 'Sommigen handelen echt zonder scrupules', vindt Sven. 'Vooral nutsbedrijven hebben geprofiteerd van de concurrentie in onze markt door grote contracten aan te bieden aan startende spelers. Na een jaar dringen ze aan op prijsverlagingen. Het beginnend bedrijf kan niet anders dan slikken want het heeft geen reserves om ontslagvergoedingen uit te keren, en gaat vervolgens onderbezetten. Of verder van huis mensen inzetten. Veel Franstalige telefoontjes worden vanuit Marokko en Tunesië beantwoord, want daar zijn de lonen lager. Als het eropaan

komt, gaat het uitkeren van dividenden toch weer voor op de werkzaamheidsgraad hier te verhogen.' Ook Veekman ziet de transformatie van een sector waarin opdrachtgevers niet willen betalen voor kwaliteit. 'De digitalisering heeft ook een enorme impact. Steeds meer worden chatbots ingezet en komt er enkel een fysieke persoon aan te pas wanneer de dienstverlening echt vastloopt.' Rosier schudt het hoofd: 'Ik hoop dat jonge mensen weigeren in zo'n cultuur te werken. De betrokkenheid van werknemers bij de bedrijfsvoering moet veel hoger.' ■

Het streven naar doeltreffendheid moet mensen in hun waarde laten.

→ JAN ROSIER

NIEUW IN 2023

Wat verandert er op 1 januari?

Een overzicht:

- Wie vader of meeuwer wordt, krijgt 20 dagen geboorteverlof in plaats van 15 dagen.
- Voortaan heb je recht op gewaarborgd loon wanneer je ziek wordt tijdens je vakantie. Je krijgt je vakantiedagen terug en kunt deze op een ander moment opnemen.
- Alleen voltijdse werknemers kunnen nog tijdskrediet met motief opnemen. De maximale leeftijd voor tijdskrediet voor zorg voor een kind wordt teruggeschoefd naar vijf jaar. Je kunt nog slechts 48 in plaats van 51 maanden tijdskrediet nemen.
- De begeleidende maatregelen voor de coronawerkloosheid, waaronder de versoepeling op het ontvangen van inkomsten uit andere bronnen zoals flexijobs of pensioen, worden stopgezet.

~ Een volledig overzicht vind je op www.visie.net

INFLATIE

Indexering ACV-ledenbijdrage

Door de hoge inflatie de laatste maanden, zag ook het ACV zijn kosten sterk toenemen. Om de dienstverlening te blijven garanderen, ziet de vakbond zich genoodzaakt om de ledenbijdrage voor de meeste leden vanaf 1 januari aan te passen. Vanaf 2023 zal de indexering van de ledenbijdragen nog maar één keer jaarlijks toegepast worden.

'Deze aanpassing is geen aangenaam nieuws, maar we verzekeren je: elke euro die we ontvangen, wordt geïnvesteerd in een versterking van onze dienstverlening en jouw belangenbehartiging. Dankzij jouw bijdrage kunnen we blijven opkomen voor jouw rechten. En dat is vandaag meer dan ooit nodig. Denk maar aan het behoud van de automatische index, een goed loon, veilige werkomstandigheden, een leefbare combinatie tussen werk en vrije tijd én betere pensioenen en uitkeringen. In heel wat sectoren krijg je bovendien een groot deel van je bijdrage terug in de vorm van een vakbonds- of syndicale premie', aldus het ACV.

~ www.hetacv.be/lidmaatschap/bijdragen-en-premies

VACATURES

Visie zoekt

- Digital Creative
- ~ www.visie.net/jobs

ACV zoekt

- Directie-assistent Internationale Dienst
- Digitale marketeer

ACV Voeding & Diensten zoekt

- Stafmedewerker studiedienst
- ~ www.hetacv.be/jobs

Pasar zoekt

- Medewerker ledenadministratie
- ~ www.pasar.be/vacatures

Kerstbouches van La Lorraine

Liefhebbers van de kerststronk halen hun hart op tijdens de eindejaarsperiode. In de oudste, de stoutste en de wijste der steden maken Bernard en zijn collega's maar liefst 73 000 vier- en zespersoonskerstbouches voor onze feestdis. Smakelijk!

~ Tekst **An-Sofie Bessemans**
~ Foto's **Wouter Van Vooren**

BERNARD BRANCART (47)
magazijnier

'Ik werk hier al zestien jaar en doe de ontvangst en de verdeling van de grondstoffen. Door de oorlog in Oekraïne kosten boter en olie dubbel zoveel. De verkoop van patisserie lijdt onder de crisis, maar brood zit weer in de lift.'

MAGDUA EMILY ESTRADA (41)
operator

'Mijn collega trekt met een kam golfjes in de slagroom, Ilyass naast me spuit toefjes op de chocola en ik plaats de chocolade aan de uiteindes van de stronk. Dinsdag is hier *pateekesdag*: dan zijn er proevertjes in de kantine. Mijn man houdt van het bruin brood, ik eet graag de botersandwiches en de taarten.'

LILIANA D'HAESELEER (51)
inpakster

'Ik werk hier bijna 19 jaar. Ik heb twee jaar als uitzendkracht gewerkt, nu krijgen mensen sneller een vast contract. Aan het einde van de lijn staat altijd iemand die vast in dienst is. Inpakken vraagt dat je snel en voorzichtig werkt. Taart is fragieler dan brood natuurlijk. Grote porties volgen elkaar minder snel op. Als je een hele dag eenpersoonstaartjes die elkaar snel opvolgen in dozen hebt gestopt, voel je dat echt aan je nek en je schouders. Het is belangrijk dat je de volgende dag iets anders kunt doen, bijvoorbeeld decoreren met fruit.'

FEITEN

La Lorraine werd opgericht in 1939. Gaandeweg specialiseerde de molenaarsfamilie zich in bakkerijproducten zoals eclairs, aardbeientaarten en botersandwiches. Vandaag heeft La Lorraine tien sites in België, en vijf in Oost-Europa en Turkije. In het hoofdkwartier in Ninove werken 380 arbeiders en 220 bedienden.

1. EXPO BURN. VAN BRANDGEVAAR TOT BURN-OUT

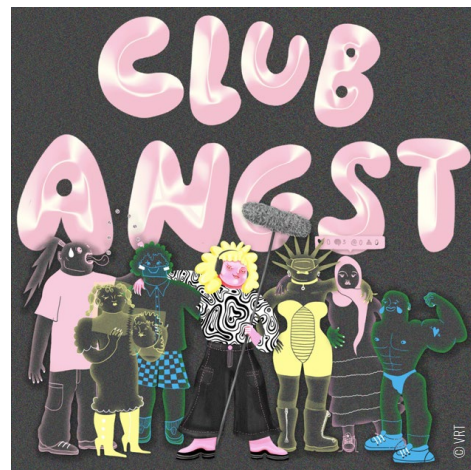

© COLLECTIE INDUSTRIEMUSEUM

Het Gents Industriemuseum blikt terug op twee eeuwen welzijn op het werk. Van mijnwerkershelm tot burn-outpreventie. Of het gebrek aan welzijn, zoals met de poeders van Het Wit Kruis. Veel fabrieksarbeiders namen het pijnstillend, koortswerend en opbeurend middel om lang en monotoon werk te kunnen verrichten. Het verslavende effect en de schadelijke nevenwerking op de nieren, werden pas gaandeweg ontdekt. ■

~ In het Industriemuseum Gent tot 3 september 2023, bezoek is gratis met de Museumpas

3. PODCAST Club Angst

Sofie Steenhaut was 16 toen ze voor het eerst symptomen kreeg van wat later een angst- en depressiestoornis bleek te zijn. Op sociale media lijkt het alsof elke jongere *anxiety* heeft. Maar waar zijn die dan allemaal? Zou het niet goed zijn om een clubje te vormen? Dus dat is exact wat Sofie doet. Op basis van haar eigen ervaringen gaat ze in gesprek met clubleden en experts. ■

~ 8 afleveringen te beluisteren via VRT MAX of je favoriete podcastapp

Breintrein

			2				3
6				8			
	7	4		1			
9						6	1
		2		6	3		
	8			9			
		4		8			5
	2						6
1	3	6		7	9	2	

2.

BOEK Ooit zal ik iemand zijn

Leven zonder papieren

Historicus Jan Bleyen luisterde naar de ervaringen van Manso, zijn vroegere leerling Nederlands: hoe hij als jongen vertrok uit Sierra Leone, een man werd en al tien jaar in België woont, zonder papieren. In slimme, openhartige en soms ook grappige fragmenten uit zijn dagelijks bestaan vertelt Manso over vroeger, nu en later – een levensloop die Charlotte Peys vat in aangrijpende tekeningen. ■

~ Standaard Uitgeverij, 192 blz.

Factcheck.

Gemeenschapsdienst helpt langdurig werklozen aan werk

Vanaf 1 januari kunnen alle langdurig werklozen in Vlaanderen verplicht worden om gemeenschapsdienst uit te voeren in hun eigen stad of gemeente. Maar uit onder andere Nederlandse en Britse studies blijkt dat de verplichte gemeenschapsdienst geen effect heeft op de uitstroom van langdurig werklozen naar een vaste baan.

Vanaf Nieuwjaar zal wie langer dan twee jaar werkloos is, verplicht kunnen worden om gemeenschapsdienst uit te voeren. Die verplichte dienst kan maximaal twee dagen per week, ofwel 64 uur per maand opgelegd worden. Daar staat een behoud van de uitkering en een vergoeding van 1,30 euro extra per uur tegenover, zo'n 83 euro per maand. Wie weigert, verliest zijn uitkering.

In Nederland, Australië, de VS en het VK werden eerder al gelijksoortige wetten ingevoerd. 'Telkens bleek dat de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt zeer laag bleef. Deelnemers hielden te weinig tijd over om actief naar werk te zoeken of een opleiding te volgen. Anderen kampten met zo veel beperkingen dat gemeen-

schapsdienst lang niet volstond om de weg naar de reguliere arbeidsmarkt te vinden', stelt professor Ides Nicaise, expert sociaal en economisch beleid aan het HIVA van de KU Leuven.

Ook arbeidssocioloog en ACV-expert welzijn op het werk Maarten Hermans bevestigt die bevindingen. 'Het moet duidelijk zijn: stamp-onderhun-kont-maatregelen creëren niet meer tewerkstelling, ze leiden alleen maar tot meer problemen. We kunnen daarom nu al stellen dat de politiek haar doel, meer mensen aan het werk krijgen, niet zal behalen met deze strategie. Politici kennen die bevindingen, maar kiezen ervoor om die vakkundig te negeren. Het doel van dit voorstel is dan ook niet effectief tewerkstellingsbeleid. Het is vooral positionering voor een

electoraal publiek dat een 'voor wat, hoort wat'-verhaal graag lust.'

Ides Nicaise pleit daarom voor een andere aanpak. Daarvoor kijkt hij naar Frankrijk. 'Sinds 2016 loopt daar een proefproject waar ze een einde gemaakt hebben aan langdurige werkloosheid. Dat gebeurde door werkzoekenden zinvol tewerk te stellen op vrijwillige basis in een volwaardig statuut met een contract van onbepaalde duur en volledige socialezekerheidsdekking. Niemand is immers 'niet-inzetbaar'. We hebben bij het HIVA berekend hoe die aanpak zich zou vertalen naar België. We kwamen tot de conclusie dat de overheid snel uit de kosten komt en na een paar jaren zelfs haar subsidies volledig terugverdient.' ■

We vragen het aan.

Piet Van den Bergh, expert arbeidsrecht bij het ACV

Wat als je moet werken op een feestdag?

De eindejaarsfeesten staan voor de deur, maar niet iedereen heeft vrijaf. Wat stelt de wet tegenover al dat werk terwijl zovelen aanschuiven aan de feesttafel?

Wie moet werken op een wettelijke feestdag, een zondag, of een reguliere inactiviteitsdag heeft ten eerste recht op een dag betaalde inhaalrust. Wanneer je als voltijdse werknemer langer dan vier uur werkt op een feestdag, heb je recht op een volledige dag inhaalrust. Heb je minder lang gewerkt, dan heb je recht op een halve dag. Die halve dag moet toegekend worden voor of na 13 uur en je mag bovendien niet langer dan vijf uur werken op die dag. Bij deeltijdse werknemers moet de inhaalrust overeenstemmen met de werkelijke prestatie die verricht werd.

Naast de inhaalrust heb je ook recht op je normale loon voor die dag, inclusief alle premies en voordelen in natura waarop je ook op een reguliere werkdag recht hebt. De wetgeving voorziet niet algemeen in een premie voor wie op een feestdag werkt. Maar het kan zijn dat er in je arbeidsreglement of cao wél afspraken gemaakt zijn over een hogere verloning op feestdagen. In dat geval is je werkgever verplicht om die ook toe te kennen. ■

'Mensen helpen, dat is mijn sociale afwijking'

– Tekst Lies Van der Auwera – Foto Maarten De Bouw

Vrijdagmiddag, een rijtjeshuis in Heverlee. In de woonkamer van Eddy Timmermans (62) zit een bonte verzameling bij elkaar. Een groene valkparkiet vliegt lustig door het huis. In de sofa zit Shayeq, een Afghaanse twintiger, op bezoek bij zijn oudste Belgische vriend. En nee, Shayeq is niet de geadopteerde zoon van Eddy. Dat is nog een heel ander verhaal. Het wordt me al gauw duidelijk: Eddy heeft een groot hart voor wie het moeilijk heeft. 'Ik ben 62, met pensioen en heb geen zin om dagenlang achter mijn sanseveria's te zitten. Laat me liever mensen helpen, dat maakt me rijk.'

Het verhaal van Eddy lijkt wel een modern kerstverhaal. Na een leven lang als happy single kwam het ouderschap toch nog onverwacht op Eddy's pad. In november van dit jaar adopteerde hij Wahid, een Afghaanse jongeman die in 2016 als zestienjarige moederziel alleen in België was aangekomen. Eddy's ogen glinsteren wanneer hij van wal steekt: 'Hoe ik Wahid heb leren kennen? Op een warme zomeravond zit ik wel eens buiten op straat met wat burens. Een vrolijk zingende Afghaan was al een paar keer langsgereeden op zijn fiets. De derde keer stopte hij om me een sigaret te vragen. En zo zijn we aan de praat geraakt. Die zomer is hij blijven komen, bijna elke avond. Diezelfde winter kreeg hij problemen op zijn studio, de verwarming was stuk en de huisbaas deed moeilijk. Ik heb geen seconde getwijfeld en bood hem aan om bij mij te komen wonen.'

Een jaar later trok Wahid in bij Eddy. En het klikte tussen de twee. 'Ik voelde dat Wahid een stuk van mijn jeugd kwijt was, zijn zogenaamde 'apenjaren'. Als tiener was hij onderweg naar België. Die puberteit kwam pas later naar boven. Zo heb ik wel een aantal keer gedacht: nu

zit ik hier met een puber in huis. Maar ik begreep het en kon hem wegwijs maken in zijn nieuwe leven. Ook met meisjes kon hij wel wat wijze raad gebruiken.'

Betekenisvolle schakel

Twee mannen onder één dak, die formule blijkt prima te werken. En Eddy besloot om nog een stap verder te gaan: 'Toen Wahid hier ongeveer een jaar woonde, heb ik voorgesteld om hem te adopteren. Ik heb zelf geen kinderen en wil wel voor iemand iets betekenen. Wat zou er anders gebeuren met mijn huis, mijn bezittingen? Wahid was hier volop zijn toekomst aan het uitbouwen. En ik kan op die manier een betekenisvolle schakel zijn in de ketting van zijn leven.'

'Pa'. In het begin was het even wennen voor allebei, geeft Eddy toe. Maar nu is het de normaalste zaak van de wereld. Een jaar geleden is de adoptiezoon naar Antwerpen verhuisd, waar hij werkt als taxichauffeur. Eddy glimlacht: 'Zijn favoriete clientèle zijn oude dametjes, die hij dan met al zijn charme in en uit de auto helpt. Mensen helpen, dat zit er ook bij hem in.'

Burens zonder grenzen

Intussen zit Shayeq de hele tijd stil te luisteren. Hij herkent het verhaal van Wahid, de eenzame tocht naar België zonder familie. Amper dertien was hij, toen hij hier aankwam. Tijdens een zoektocht naar een woonst voor zijn familie – onderweg naar België – kruiste zijn levenspad dat van Eddy. En ook ditmaal twijfelde Eddy geen seconde: 'Op een facebookgroep *Burens zonder grenzen* zag ik een dringende oproep verschijnen. Ik was net eigenaar geworden van een klein huisje in Tienen. Shayeq is komen kijken en was meteen enthousiast. Wat de waarborg betreft, die heb ik laten

vallen. En ook indexeren doe ik niet. Waarom, vraag je je af? Als ik morgen doodval met een miljoen op mijn rekening wil dat maar één ding zeggen: dat ik voor een miljoen te weinig geleefd heb.'

Het verbaast inderdaad hoe gul Eddy leeft. Uit zijn eenvoudige huis spreekt soberheid: 'Ik ben niet rijk, ik ben geen miljonair. Zet me morgen in een villawijk met een Mercedes voor de deur en zwembad in de tuin, dat zal me niet gelukkiger maken. Mensen helpen met de weinige middelen die ik heb, dat maakt me rijk'. En dat levensmotto zie je in alles wat hij doet. 'Rijtschool Timmermans is er ook een voorbeeld van', zegt Shayeq lachend. Intussen hielp Eddy al 36 vluchtelingen met het behalen van hun rijbewijs, onder wie ook Shayeq en Wahid.

'Da's mijn sociale afwijking, ja. Maar ik ben er trots op. Als je nu kijkt wat er gebeurt aan het Klein Kasteeltje (de plek in Brussel waar asielzoekers zich kunnen aanmelden, red.), al die mensen in de kou op straat, dat is vreselijk. Veel mensen lijken vergeten te zijn wat solidariteit betekent. Helpen kost niet altijd geld, enkel wat moeite. Dat verandert de wereld van die mensen en ook je eigen wereld.'

Begin januari is de adoptieprocedure van Wahid eindelijk rond. Eddy kreeg intussen een kaartje met gelukwensen van de hele straat. *Voor de kersverse ouder, gefeliciteerd*, staat erop te lezen: 'Wahid en ik hebben samen een heel mooi traject afgelegd. Hij staat vandaag met beide voeten stevig in het leven en ik heb daar een stukje aan meegebouwd. Ook voor de familie van Shayeq heb ik iets kunnen bijdragen aan hun toekomst. Voor mij is dat een kleine moeite, voor hen is dat een wereld van verschil.' ■

Wat kost mijn huishoudhulp met dienstencheques écht?

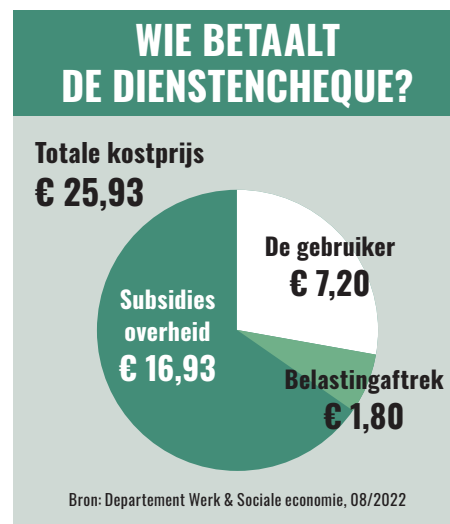
Al bijna tien jaar is de prijs van de dienstencheque onveranderd. Omdat het leven in die tijd wel steeds duurder werd, staan werknemers, bedrijven en de staatskas meer en meer onder druk. Brussel verhoogt vanaf januari de prijs van dienstencheques. Maar wie wordt daar beter van? Visie ontleedt de euro's achter de dienstencheque.

→ Tekst Nils De Neubourg

Gebruikers weten het al langer: huishoudhulp met dienstencheques is spotgoedkoop. Een uur schoonmaken of strijken kost je slechts één dienstencheque van negen euro. Van die negen euro krijg je later nog eens 1,8 euro terug bij je belastingen. Eindafrekening: 7,2 euro. Daarmee kun je nog niet eens een minimumloon betalen. Hoe zit het dan echt?

Voor elk uur dat een huishoudhulp werkt, krijgt het dienstenchequebedrijf 25,93 euro. 7,2 euro daarvan komt van de eindgebruiker. Het resterende bedrag komt van de overheid: 16,93 euro rechtstreeks en 1,8 euro belastingaftrek die het aan de gebruikers terugbetaalt. Na de grote optelsom blijft er van de bijna 26 euro nog ongeveer 13 euro bruto over voor de huishoudhulp. Slechts de helft dus.

Sinds 2014 bleef de prijs van een dienstencheque onveranderd: 9 euro voor een uur. Enige verandering was er in 2020 toen het fiscale voordeel teruggebracht werd tot 20 procent, althans in Vlaanderen. Sindsdien betaal je 7,20 euro om iemand een uur aan

het werk te zetten met een dienstencheque. We naderen zo bijna een volledig decennium dat de prijs van een dienstencheque onveranderd bleef. Zeker in de context van de huidige inflatiecijfers is het een wonder dat alles duurder wordt, behalve de dienstencheque. Als we er de inflatiecijfers sinds 2014 bijnemen, zou een dienstencheque momenteel eigenlijk 11,23 euro moeten kosten.

Extra geld recht naar begroting

Omdat de prijs voor de eindgebruiker al sinds 2014 niet meer stijgt, stopt de overheid steeds meer geld toe. Waar dat in 2014 nog ongeveer 13 euro per dienstencheque was, liep die bijdrage dit jaar op tot ongeveer 17 euro. 'Om die reden besloot de Brusselse regering om de prijs voor Brusselse gebruikers vanaf 2023 met een tot twee euro te verhogen', zegt Kris Vanautgaerden, nationaal secretaris bij ACV Voeding en Diensten. 'Maar van die verhoging vloeit er niet één eurocent naar de noodlijdende sector of de huishoudhulpen. Het gaat rechtstreeks de Brusselse begroting in.'

'Werknemers blijven met lege handen achter', zegt Vanautgaerden. 'Het systeem van dienstencheques moet dringend helemaal herbekeken worden. Dat de prijsverhoging van de dienstencheque geen taboe is, toont de Brusselse regering. Alleen moet die verhoging dan ook dienen om de bijna 150 000 werknemers in de sector te helpen, niet alleen de begroting. Aan die verandering willen we al lang en graag meewerken.'

In Vlaanderen zijn de coalitiepartners het niet eens over de prijsverhoging van de dienstencheques. ■

CHOCOLADEWINKELS

De flexijobs die niemand vraagt

Geen flexijobs in de landbouw- of tuinbouwsectoren, ondanks de eerdere aankondiging daarover. Dan maar proberen bij de chocoladewinkels, moet de regering gedacht hebben. 'Dit lijkt vooral een koehandel die niemand vraagt.'

Bij de presentatie van de begroting voor 2023 kwam de regering ook met enkele nieuwigheden voor het komende jaar. Daarvan was de aankondiging van de

uitbreiding van flexijobs naar de landbouwsector en tuinaanleg er een. Op die nieuwigheid werd al met verbazing gereageerd door het ACV, want noch werknemers, noch werkgevers vroegen om die flexibilisering. Het negatief advies door de sociale partners over het voorstel, was dan ook geen verrassing.

Na het afwijzen van flexijobs in die groene sectoren, kwam de federale regering wel met een verrassing.

'Als alternatief wordt een uitbreiding onderzocht naar winkels die chocoladeproducten verkopen', stond te lezen in een recente beleidsnota. 'Ondertussen is ook dat plan wellicht een stille dood gestorven', zegt Chris Serroyen, hoofd van de ACV-studiedienst. 'Want kleinhandel kan al gebruikmaken van flexijobs. Dit voorval toont vooral aan hoe flexijobs een koehandel geworden is, zelfs in sectoren waar niemand erom vraagt.' ■

Eind dit jaar neemt Mathieu Verjans afscheid als nationaal secretaris van het ACV en verantwoordelijke uitgever van deze Visie. Daarom geven we hem graag het laatste woord van 2022.

Mathieu

Verjans

gevat in 5 woorden

Luisteren

'Mijn moeder was huisvrouw, mijn vader was een bouwvakker. Van hem hoorde ik verhalen van op de werkplaatsen over onveiligheid, en ook over hoe werknemers van de ene dag op de andere vertrokken naar een grotere aannemer, die een paar franken meer aanbood. Ik was ook bij de jeugdbeweging. Een lokale ACV'er merkte me op en vroeg om in te springen voor zieke bodes. Dat waren vrijwilligers die de maandelijkse bijdrage bij hun leden indend. Zo hoorde ik verhalen. Ik kende niets van die vakbondsmaterie, maar door te luisteren kun je al veel oplossen. Ik wilde iets betekenen voor mensen. Vandaar ben ik aan de sociale hogeschool syndicaal werk gaan studeren, waarna ik meteen bij het ACV ben begonnen.'

Impact

'Ik heb altijd geprobeerd om oplossingsgericht te denken. Ik ben trots op de cao die het mogelijk maakte dat de minimumlonen omhoog gingen. Waarom is dat belangrijk? Omdat het gaat over de mensen die het het moeilijkst hebben op de arbeidsmarkt en in het leven. Voor iemand met een gemiddeld inkomen is 50 euro per maand erbij misschien niet spectaculair, maar voor de laagste lonen is dat een wezenlijk verschil. Die cao heeft een directe impact op die mensen.'

Veiligheid

'De kern van vakbondswerk is enerzijds een antwoord bieden op individuele vragen en problemen, om mensen wegwijs te maken in alle informatie. Ook in dit tijdperk, waarin alles digitaal te vinden is. Anderzijds moeten we het collectieve aanpakken. Nog steeds zijn er onveilige werkomstandigheden. Heel wat mensen hebben een burn-out, die vaak samenhangt met hun werk. Er is veel veranderd, maar veiligheid op de werkvloer blijft een centraal thema. Elk jaar vallen er zo'n 100 dodelijke slachtoffers op het werk, of onderweg tussen thuis en het werk. Dat aantal daalt al jaren niet. Dat stemt tot nadenken.'

Engagement

'Onze militanten geven me het meest energie. Van hen heb ik de stiel geleerd toen ik als jonge propagandist in de bedrijven kwam. Onze vrijwilligers zijn de ogen en oren van onze organisatie. Ze weten wat er leeft, en zeggen waar het op staat. Om de vier jaar hebben wij 40 000 mensen die een engagement willen opnemen tijdens de sociale verkiezingen. Omdat ze de werkomstandigheden willen verbeteren, en geloven in inspraak en overleg. Ze stellen zich kwetsbaar op, want bij de volgende verkiezing worden ze beoordeeld.'

Constructief

'De verstandhouding tussen werkgevers en werknemers is in de meeste ondernemingen wel goed. Ook op interprofessioneel vlak probeert iedereen op een serene, oplossingsgerichte manier te spreken. In de media lijkt het soms of het sociaal overleg tussen werkgevers en werknemers op sterven na dood is, maar dat klopt niet. Over de meeste dingen kan constructief worden gepraat, al zijn er dingen waarover het overleg muurvast zit. Zo begrijpen we dat sommige bedrijven het vandaag moeilijk hebben, maar in de ondernemingen waar wel winsten worden gemaakt, moet de koek – die alle werknemers samen hebben gemaakt – eerlijk verdeeld worden.'

→ Tekst Wim Troch → Foto Thomas Geuens

ANTWERPEN

